

Kaupunginhallitus 06.03.2023 § 70

§ 70

Valtuustokysymys kaavoitettujen Y-tonttien ennenaikaisista hakkuista ja niiden lopettamisesta (Kv-asia) (palautettu 23.1.2023)

Valmistelijat / lisätiedot:
Lehtinen Maija
Lundgren Laura
Martinsen Kimmo
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Vaihde 09 816 21

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja Isotalo Olli

Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee selostusosan tiedoksi vastauksena valtuutettu Tiina Elon ja Meri Löyttyniemen ym. 7.12.2022 tekemään valtuustokysymykseen kaavoitettujen Y-tonttien ennenaikaisista hakkuista ja niiden lopettamisesta ja toteaa valtuustokysymyksen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Esittelijän kokouksessa tekemät muutokset on huomioitu pöytäkirjassa.

Päätös

Kaupunginhallitus:
Esittelijän ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Selostus

Valtuustokysymys

Valtuutetut Tiina Elo ja Meri Löyttyniemi sekä 22 muuta valtuutettua ovat jättäneet 7.12.2022 päivätyn kysymyksen kaavoitettujen Y-tonttien ennenaikaisista hakkuista ja niiden lopettamisesta.

Kysymyksessä tuodaan esiin, että

Länsiväylä uutisoi 1.12.2022, että kaupunki on kaatanut Suurpellon Klariksentiellä metsää omistamaltaan tyhjältä Y-tontilta, vaikkei tontin rakentumisesta ole tietoa. Kyse on vuonna 2006 päiväkotia varten kaavoitetusta tontista ja sillä varttuneesta metsiköstä. Hakkuulle on myönnetty maisematyölupa, jonka mukaan tontilta poistetaan noin 20 suurta haapaa ja samalla harvennetaan pienempää puustoa. Kaupunki perustelee hakkuuta sillä, että puut on kaadettava, jotta liito-orava ei pääsisi levittäytymään viereisestä Keskuspuistosta tontille, jolle tulevaisuudessa mahdollisesti rakennetaan esimerkiksi päiväkotia. Niin kutsuttua valmennushakkuuta perustellaan tontin rakennettavuuden säilyttämisellä. Kaupungin investointiohjelmassa ei kuitenkaan ole tontille hanketta eikä tonttia ole tarkoitus luovuttaa lähiaikoina myöskään yksityiselle palveluntuottajalle rakennettavaksi. Espoo on sitoutunut pysäyttämään luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen. Neuvotteluissa ensi vuoden talousarviosta valtuustoryhmät lisäsivät 150 000 euroa puiden, pensaiden ja muiden kasvien istuttamiseen sekä niittyjen

perustamiseen. On ristiriitaista, että samaan aikaan kun valtuuston tahto on puiden lisääminen, niitä kaadetaan turhaan toisaalla. Perustelut tälle varmuuden vuoksi tehdyille ”haamuhakkuulle” osoittavat, että kyse on menetettyjä puita paljon suuremmasta asiasta. Jos kaupungin vallitseva käytäntö on puiden kaataminen ennenaikaisesti tontin rakennettavuuden säilyttämiseksi, joutuvat espoolaiset pelkäämään lähimetsiensä hakkuita vastaavilla tonteilla, ja lähiluontoa menetetään vastoin kaupungin strategisia tavoitteita. Kaupunkirakenteen sisälle jäävien luontoalueiden merkitys kasvaa edelleen tiivistyvässä kaupungissa. Ne ovat tärkeitä niin asukkaille kuin luonnon monimuotoisuudelle ja toimivat myös hiilinieluinä. Nyt onkin tärkeää löytää toimivat menettelytavat, joilla voidaan säästää lähimetsiä ja vehreää elinympäristöä samalla kuitenkin varmistaen tonttien rakennettavuus tulevaisuuden tarpeisiin. Me allekirjoittaneet valtuutetut kysymme: 1. Onko vastaavia ennenaikaisia hakkuita toteutettu muilla Y-tonteilla tai muutoin rakentamiseen osoitetuilla alueilla ja jos on, millä perusteilla? 2. Mihin toimiin kaupunki aikoo ryhtyä sellaisten menettelytapojen löytämiseksi, joilla Y-tonttien ennenaikaiset hakkuut voidaan lopettaa huomioiden kuitenkin tonttien mahdollinen käyttötarve tulevaisuudessa?

Vastaus valtuustokysymykseen

Haavikon poisto on tapahtunut Suurpellossa sijaitsevan rakentamattoman julkisten palveluiden tontin (ns. Y-tontin) eteläosista. Tontin tunnus on 21044/1 ja asemakaava on vuodelta 2006. Suurpellon alueelle ei ole päiväkotivarausta kaupungin toimitilahankkeiden investointiohjelmassa, mutta tyhjä Y-tontit voidaan luovuttaa myös hakumenettelyllä yksityiseen palvelutuotantoon. Suurpellon alueen väestöennuste osoittaa voimakasta kasvua.

Asemakaavalla varmistetaan riittävät julkisten palveluiden aluevaraukset myös tulevaisuuden palveluverkon tarpeisiin. Espoon Y-tonttivaranto on valitettavan vähäistä verrattuna ennusteiden mukaiseen väestönkasvuun ja yksi haastavimmista suuralueista on juuri Suur-Matinkylä. Tilaa vaativien Y-tonttien osoittaminen jälkikäteen tiivistyvistä kaupunkirakenteesta on hankalaa, ellei mahdotonta.

Tilapalvelut-liikelaitos pyrkii huolehtimaan Espoon Y-tonttivarannon riittävydestä tulevaisuuden tarpeisiin monin eri tavoin, mm. vaikuttamalla asemakaavahankkeisiin ja erilaisiin sijoituslupiin. Yhtenä ennakoivana toimenpiteenä Tilapalvelut-liikelaitos on pyytänyt Kaupunkitekniikan keskuksen asiantuntijoita arvioimaan, onko Keskuspuistoon rajoittuvalla tontilla 21044/1 syytä tehdä valmennushakkuita, jotta ennaltaehkäistään lähipalveluiden toteuttamisen ja luontoarvojen väliset konfliktitilanteet rakennuslupavaiheessa. Hakkuiden tarkoitus on ohjata uhanalaisen eläimen eli liito-oravan elinpiiri metsä- ja puistoalueiksi osoitetuille alueille, tässä tapauksessa tonttiin rajautuvaan Keskuspuistoon.

Valmennushakkuuprosessi alkoi luontoselvityksellä keväällä 2021. Tontin eteläosista, jolta haavikko sittemmin poistettiin, ei tehty liito-oravahavaintoja. Selvityksen tulosten perusteella haettiin maisematyölupaa, joka myönnettiin 12/2021. Maisematyöluvan myöntämisprosessi sisältää vaikutusten arviointia kohdealuetta laajemmalla alueella ja puiden kaadoissa käytetään aina tapauskohtaista harkintaa. Näin ollen hakkuilla ei ole vahingoitettu liito-oravia tai liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja eikä hakkuiden katsottu haittaavan liito-oravan suojelun suotuisaa tasoa.

Kaupunkilaisille tärkeät lähimetsät ja kaupunkivihreä osoitetaan asemakaavassa erillisinä aluevarauksinaan ja huolehditaan siitä, että ne pysyvät virkistyskäytössä myös tuleville sukupolville. Kaavanmukaisia rakentamattomia tontteja ei tulisi rinnastaa lähimetsiin tai kaupunkivihreään, sillä tonteilla on lainmukainen oikeus tulla kaavan mukaisesti rakennetuiksi lyhyelläkin aikajänteellä. Rakentamattomat tontit voivat tuoda asuinalueelle lisäviihtyisyyttä, mutta tontin rakennettavuuden säilymisestä tuleville sukupolville tulee tästäkin huolimatta huolehtia. Näin on erityisesti Y-tonttien kohdalla, jotka on kaavassa suunniteltu tarjoamaan alueen asukkaiden lähipalvelut.

1. Onko vastaavia ennenaikaisia hakkuita toteutettu muilla Y-tonteilla tai muutoin rakentamiseen osoitetuilla alueilla ja jos on, millä perustein?

Ei ole. Joillakin Y-tonteilla on teetetty asiaan liittyviä selvityksiä, mutta valmennushakkuista ei eri syistä ole toteutettu: tontin puustoa ei esimerkiksi ole pidetty liito-oravalle suotuisana tai liito-oravaa ei ylipäättään ole havaittu tontin lähialueilla. Valmennushakkuu on siis suoritettu vain Suurpellon tapauksessa, jossa tontti rajoittuu Keskuspuistoon. Muut rakentamiseen osoitetut alueet kuin Y-tontit rakentuvat tyypillisesti pian asemakaavoituksen jälkeen, jolloin kaavoitusprosessin aikana varmistetut rakentamisedellytykset säilyvät rakentamisvaiheeseen asti myös luontoarvojen osalta.

2. Mihin toimiin kaupunki aikoo ryhtyä sellaisten menettelytapojen löytämiseksi, joilla Y-tonttien ennenaikaiset hakkuut voidaan lopettaa huomioiden kuitenkin tonttien mahdollinen käyttötarve tulevaisuudessa?

Ennakoivina toimenpiteinä kaupunkien viheralueille on jätetty liito-oraville laadukkaita metsiä, sekä Espoossa että valtakunnallisesti. Tällä yritetään ohjata liito-oravien käyttäytymistä niin, että ne käyttäisivät elinympäristönään kaupungin viheralueita eikä sellaisia puustoisia tontteja, joille on suunniteltu rakentamista. Liito-oravia voi houkutella alueelle laittamalla puihin liito-oraville pönttöjä, sillä kolojen eli pesäpaikkojen puute on yksi liito-oravan levittäytymistä hidastava tekijä.

Viheralueiden elinoloja kohentamalla ei kuitenkaan voi estää, etteivät liito-oravat toimenpiteistä huolimatta ohjautuisi myös puustoisille kaavoitetuille tonteille. Ainoana luonnonmukaisena keinona on siis tunnistettu rakentamiseen osoitettujen alueiden houkuttelevuuden vähentäminen puustoa poistamalla.

Tiedossa ei siis ole muuta keinoa liito-oravien ohjaamiseen kaavan mukaisten tonttien ulkopuolelle kuin ennakoivat hakkuut. Mikäli ennakoivista hakkuista luovutaan myös sellaisilla metsäisillä Y-tonteilla, joissa liito-oravat asuttavat lähimetsiä, nykylainsäädännön mukaan se tarkoittaa, että kaupunki luopuu sille varatusta Y-tontista. Tällöin lakisääteistenkään lähipalveluiden toteuttamista ei pystytä kyseisen alueen asukkaille takaamaan.

Kaupunginhallituksen 23.1.2023 käsittely

Valtuustokysymys palautettiin uudelleen valmisteltavaksi kaupunginhallituksen kokouksessa 23.1.2023 siten, että vastauksessa kuvataan Espoon roolia EU:n rahoittamassa Liito-orava-LIFE-hankkeessa sekä sitä, millaisia keinoja hankkeen kautta kertyneen osaamisen pohjalta voitaisiin kehittää, jotta Y-tonttien ennakoivat hakkuut voitaisiin

nykylainsäädännön puitteissa välttää siten, että tontit kuitenkin tarvittaessa ovat otettavissa käyttöön.

Lisäys vastaukseen

Liito-orava-LIFE-hankkeessa edistetään yhteistyöllä liito-oravan suojelua Euroopassa. Hanke tuo yhteen maankäytön, kuten kaavoituksen ja metsätalouden, keskeiset toimijat sekä tiedon liito-oravan elinympäristöverkostoista. Hankkeen päähakija on Metsähallituksen Luontopalvelut, joka vastaa hankkeen vetämisestä. Hankkeessa on kaikkiaan noin 120 toimintakohtetta. Budjetti on 8,9 miljoonaa euroa, josta valtaosa on EU:n LIFE Luonto-rahoitusta.

Espoo muodostaa yhdessä Kuopion ja Jyväskylän kanssa Liito-orava-LIFE -hankkeessa osuuden, jossa tarkastellaan liito-oravien suojelua taajamassa ja tuodaan esille kaupunkien näkökulmia ja kokemuksia aiheesta. Kaupungit keskittyivät tuomaan esille omia hyväksi todettu käytäntöjään sekä tekemään konkreettista suojelutyötä (mm. puiden istutus). Liito-orava-LIFE –hankkeen aikana Espoo, Kuopio ja Jyväskylä kokosivat oppaan niistä hyvistä keinoista, joilla liito-oravien suojelu ja kaupunkisuunnittelu on onnistuttu yhteensovittamaan näissä kolmessa kaupungissa ([Liito-oravan huomioiminen kaupunkisuunnittelussa - hyvien käytäntöjen opas](#)).

Oppaassa käsiteltiin keinoja huolehtia liito-oravan elinympäristöstä maankäytön suunnittelun eri vaiheissa. Sen sijaan oppaassa tai Liito-orava-LIFE-hankkeessa ylipäätään ei käsitellä liito-oravan suojelun aiheuttamia haasteita esimerkiksi rakentamattomien tonttien toteuttamiskelpoisuuden näkökulmasta.

Lakisääteisten julkisten lähipalveluiden toteutumisen varmistaminen vaatii siis ennakoivia toimia liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen ohjaamiseksi pois asemakaavan mukaisilta rakennettavilta tonteilta.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Valtuustokysymys kaavoitettujen tonttien hakkuista 7.12.2022

Tiedoksi